

תשעה באב שחל ביום ראשון ועוד - שיעור 573

I. תשעה באב שחל במוצאי שבת

- (א) אף שכתב המחבר דיכול לאכול כסעודת שלמה המלך מ"מ ישב בדאבון נפש ושלא ינהג בשמחה וצריך להפסיק סעודה שלישית קודם השקיעה (מ"ב תקנ"ז - י) אמנם עיין באג"מ (ד - קי"ז) שכתב כיון דזמירות שהוא ענין כבוד שבת אף שאין רגיל בכל שבת אין לאסור יש מאחריין להתפלל במוצאי שבת זו ואחר שיגיע צאת הכוכבים יאמר המבדיל בין קודש לחול בלא שם ומלכות ויסור המנועלים מרגליו וילבש בגדי חול ואח"כ הולכים למעריב בבגדי ט' באב וכן נהג החזו"א ועיין במועדים וזמנים (ז - רנ"ו) ודלא כהרמ"א (תקנ"ג - ז) ואבאר (ג) האיסור של ישיבה על גבי קרקע ואמירת שלום אינם נוהגים לכו"ע רק משתחשך דהוי קל וחומר מנעילת הסנדל (שש"כ ז - ס"ז הטרה פ"ח)
- (ד) נשים שלא יתפללו מעריב יזהרו שלא לעשות שום מלאכה עד שתאמרו ברוך המבדיל בין קודש לחול
- (ה) טוב שהנשים תשמעו מאנשים ברכת בורא מאורי האש קודם שתצאו לבית הכנסת ואם אין מי שיוציאן נראה שיכולות לברך לעצמן (שש"כ ז - ס"ז הטרה ז"ח) וכן כתב האג"מ (קו"מ ז - מ"ז - ז) ודלא כהבה"ל (רנ"ו - ד"ה לא יצילו) שהיה מסופק בדבר
- (ו) חולה שצריך לאכול בט' באב קודם שיאכל צריך להבדיל וכן יולדת צריכה הבדלה וחולה המבדיל יכול להוציא את כל בני ביתו בהבדלה זו (שע"ת תקנ"ז - ח בשם הברכי יוסף) וטוב שיתן לשתות מיין לקטן שהגיע לחינוך ואם אין קטן ישתה החולה מן היין כשיעור ולא יותר (שש"כ ז - ס"ז - מ"ו)
- (ז) קטנים שאוכלים בת"ב אין צריכין להבדיל קודם ועיין בספר ת"ב שחל בשבת (דף ק"ז) כמו שמצינו שמותר להאכיל את הקטן לפני קידוש (מג"א רס"ט - ח)
- (ח) המבדיל ואח"כ אכל הסעודה - עיין במ"ב (רנ"ט - כ"ו) ובמ"ב (קט"ד - ט"ו) דיש מחלוקת אם צריך לברך ברכה מעין שלוש על היין וכתב שודאי יש לפסוק ספק ברכות להקל ופטור מברכה אחרונה כדעה הראשונה (נסימן רנ"ט - ז) ועיין בבה"ל (קט"ד - ו ד"ה וכן פוטרת) לענין קידוש שלא לשתות רק כמלא לוגמיו ואין צריך ברכה אחרונה מ"מ הנכון שיכוין בכהמ"ז לפטור היין של קידוש

II. עוד דיני ט' באב

- (א) המזיע ביותר מותר להשתמש ב' deodorant דהוי כמו סיכה לרפואה (בשם האג"מ מרב אהרן פעלדער)
- (ב) אין להתיר הדחת כלים כל היום וראייה (תקנ"ד - י"ג) דההולך לשמור פירותיו עובר במים אבל בחזרה אסור (ע"ט)
- (ג) ללבוש מנועלים שאינם של עור שיש בו רק חתיכת עור ורק לנוי מותר (בשם האג"מ)
- (ד) במקום צער יש להתיר רחיצת הפה במים בכל תענית ציבור רק שיזהר ביותר לכפוף ראשו ופיו למטה שלא יבא לגרונו ורק ביום כפורים יש להחמיר (מ"ב תקס"ז - י"ח בשם הח"א והא"ר) וכן נהג המהרי"ל
- (ה) וצ"ע אם מותר לנסוע ממחנת הקיץ או לתוכו דהוי כמסיח דעתו מהאבילות ומי שנוסע באוטובוס מותר לשבת אפילו קודם חצות (נטעי גבריאל ס"ח - ט)
- (ו) אין לאסור ליקח הפילן בלא מים שהוא שלא כדרך אכילה ודבר שאינו ראוי לאכילה שהוא רק מדרכנן (לחולה שאין בו סכנה) ובמים מר ג"כ יכול להתיר בשעת הדחק (אג"מ ז - ז"ח)
- (ז) תינוק אפילו בשנת י"ב אין מדקדקין בזה"ז להתענות משום דירדה חולשה לעולם אא"כ ידוע שהוא ברי וזה ביום הכפורים וכ"ש בט"ב (מ"ב תקט"ז - ט)
- (ח) מינקת ומעוברת מתענות כיום הכפורים אבל יולדת בתוך ל' המיקל לא הפסיד וכן חולה

שאינן בו סכנה אין מתענה ודעת המ"ב (תקנ"ד - י"ד) דמתענה תענית שעות ודלא כהערה"ש

III. דיני שבוע שחל בו ט' באב

- (א) לקצוץ עצים ועשבים שלפני הבית מותר (שו"ת רכבות אפרים ח - ט"ז) ויש אוסרים (רב אהרן פעלדער בשם רב משה)
- (ב) מותר לכבס המסרטוט שמנקין בה כלים דהוי ליה בגד שמתלכלך תדיר וכבגדי תינוקות (נטעי גבריאל ל"ה - י"ח)
- (ג) מותר לנקות השטיחים בוועקיום קלינער (שם אות כ) וה"ה לנקה החלונות וכ"ש ע"י נכרי
- (ד) יש מתירין ליתן לכובס נכרי אפילו בשבוע שחל בו ת"ב לכבס אחר ת"ב (מ"ב תקנ"ח - ל"ד) וצ"ע
- (ה) נוהגים שלא לקבוע נתוחים לימים אלו אמנם אם הרופא דוחק יש לעשות עכ"פ קודם שבת חזון (פסקי תשובות תקנ"ח - 8)
- (ו) לכתחלה אין להתעסק בחיפוש דירה חדשה בימים אלו (פסקי תשובות תקנ"ח - 85)
- (ז) יש מחמירים בשטיפת רצפות מראש חודש (פ"ת 99 וע"ע באג"מ ג - פ"ג)
- (ח) נשים המאכילות את התינוקות באופן שבגדיהם מלוכלכות תדיר יש להתיר לכבסם (נטעי גבריאל ל"ה - ז)
- (ט) לבישת בגדים מכובסים קודם ראש חודש צריך שעה אחת (י"ד שפ"ט - ח) ודעת הש"ך (ז) רק זמן מה
- (י) שטיפת פאה נכרית הוי כבגד ואסור וסירוק מותר (פ"ת כ)
- (יא) כיבוס בגדי קטנים בני חינוך מותר עד השבוע (מ"ב תקנ"ח - פ"ג) ומ"מ יותר טוב ע"י נכרי אבל לקטני קטנים אפילו בשבוע זו מותר ואין צריך לקנות חדשים דהותרה
- (יב) להשחיר מנעלים בלא הברקה מותר ולצורך שבת יש להתיר אף להבריק וה"ה להבריק הכלי כסף להשבת
- (יג) אסור להניח לשפחה נכרית לכבס בבית ישראל אע"ג שעושיית מעצמה כרגיל בכל השנה משום מראית העין (אות כ"ג)
- (יד) תספורת לנשים לצניעות מותר אף בשבוע זו (נטעי גבריאל כ"ח - ח)
- (טו) נוסעים מביתם חייבים לקחת כמות בגדים שתספיק להם עד לאחר ת"ב (פ"ת 129 בשם רב אלישיב ורשז"א) ויש חולקים דבטירחא יתירה די שיקח הכמות שרגיל לקחת עמם בדרך כלל ויוכל לכבס ולגהץ עד השבוע שחל בו ט"ב (פ"ת 130 בשם רב משה)
- (טז) נטילת הצפרנים בשבוע שחל בו להמג"א מותר ולהט"ז אסור ואפשר דבמקום צורך יש להתיר (מ"ב כ)
- (יז) מותר לקנות בשר בט' הימים לאכול לאחר ט' באב ואין כאן מראית עין (אג"מ ד - קי"ג - ג)
- (יח) מותר לרחוץ אחר ר"ח אב עד עת"ב מאחר שמכוינים להסיר הזיעה ולא מחמת תענוג (אג"מ ח"ע ד - פ"ד - ד)
- (יט) קניית טבעת לכלתו אסור בימים אלו (שם אות ח) שהוא מקח וממכר של שמחה
- (כ) ליתן מתנה אסור רק בט' באב עצמו (מ"ב תקנ"ד - מ"ח)
- (כא) לכאורה מותר לתקן הקאר בשבוע זו אבל אסור לקנות חדשה אבל לקנות suitcase מותר (ד"ע) ולתלות ווילון חדש אסור שזה באיסור יפוי הבית וע"ע באג"מ ג - פ"ג)
- (כב) מותר ליתן לתינוק בשר אם אינו יודע להתאבל על ירושלים (מג"א תקנ"ח - ל"ח) וכ"כ האג"מ (י"ד ח - רכ"ד) ודלא כהדגול מרבבה שאסר אפילו לא הגיע לחינוך